

so previsoke voznine hudo motile in zavirale kupčijo in ves promet.

Tako je bilo, ko je grof Taaffe prevzel ministrovanje in naša narodna-konservativna večina prodrla v državni zbor. Novi minister z našimi poslanci vred prizadeva si sedaj nedostojno, državi in občinstvu pogubno gospodarstvo pri železnicah odpraviti. Pred vsem skušajo železnice za državo nakupiti, podpore iz državne blagajnice odpraviti, tarife na njih znižati, tako promet pomnožiti in dohodkov za državo pridobiti v stavljenje novih železnic, to pa v državnem oskrbovanju. Da povsod pravo zadene, pozval je minister trgovinstva strokovnjakov iz vseh dežel na Dunaj, da mu nasvetujejo, česar je treba. V prvi seji so uže nasvetovali tarife za ljudi in blago na železnicah znižati. To je res hvale vreden začetek delovanju novega železniškega sveta! Nemški liberalci in njihovi Judi pa ne dobijo nikdar več stare priložnosti mastiti se na stroške delničarjev, davkeplačilcev in škodo občinstva rabečega železnice.

Ni vse zlato, kar se blišči v sedanjih dneh.

Veliko hvalisajo ljudje sedanjo zvečinoma uže liberalno dobo. Pravijo, da se tako dobro ljudstvu še nikedar godilo ni. Izomikano je vse, kakor še nikoli poprej, in lahko bi uže bilo, kakor v paradizi, ako bi le freimaurerji in liberalci prosto roko povsod imeli. V marsičem je res opazovati veliko napredovanja. Človek bi se ga rad veselil iz celega srca. Toda ovo veselje nam temni in greni marsikaj nepovoljnega, česar poprej ni bilo, vsaj v tolikej meri ne.

Nedavno je vlada priobčila statističnih podatkov, iz katerih poizvemo prestrašeni, da je samo v zapadnej Avstriji, t. j. v naših razvenogerskih deželah: 20.000 slepcev, 29.000 gluhonemih, 13.000 znorelih in 32.000 trapastih ljudi ali bebecv. Torej živi med nami skoraj 100.000 ljudi, ki ali niso pri popolnej pameti ali ki so boleni na svojih čutilih. Poročilo dostavlja: navedene številke nam kažejo, da tudi v Avstriji kakor v drugih deželah število tistih ljudi, ki niso pri dobri pameti, narašča čem bolje napreduje duševna omika in gospodarstvena kultura.

To je res žalostno, čem več omike, tem več norcev! Človek bi tega ne veroval, pa številke mu kažejo, da je vendar res: število znorelih ljudi narašča pri nas sedanje dni. Zato stavijo nove norišnice in povekšujejo stare.

Razlagajo si pa žalostno prikazen tako: sedanja omika ali kultura podaja človeškej poželjivosti čedalje več dobrega in veselega za uživati, poslušati, gledati. To pa draži čutila, vznemirja živce. Mnogi živijo zelo drugače, kakor bi naravno bilo; sploh je svet popolnem

na robe postavljen. Uže od otrok se preveč tirja. Zato otrpne prerano njihova živahnost duha in srca. Treba je izrednih sredstev, da se zopet vzbudijo, vzdramijo.

Iz tega izvira, da posebno po mestih vedno kaj novega imeti hočejo, to pa takšnega, ki je nenavadno, dražljivo, vznemirjajoče, kar jih še zanima pa tudi zamoti. Naposled je posameznim draženja preveč, pamet se jim zmede in norišnica dobi enega norca več!

Druga slaba prikazen so prepogosti samomorji. Kužnej boleznj podobno širi se nagon k samoumorstvu vedno dalje, celo uže med otroke in kmetske ljudi. To je tem nevarneje, ker je mnogo takih, ki samoumor zagovarjajo, vsako odgovornost pred Bogom tajijo, samomorilce slovesno pokopavajo in sveto Cerkvu zaničujejo, katera kaj takšnega prepoveduje. Dve tretjini samomorilcev ni pri zdravej pameti, ta tretjina vseh se ubije pri polnej zavesti svojega zločinstva.

Da slovesno pokopavanje število samomorilcev množi, to priznavajo celo učenjaki in krivoverci.

Lutrovsk profesor na Dorpatskem vseučilišči pravi: pomnoženemu številu samoumorov je kriva: vedno večja požrešnost, nečistost, pijančevanje, nesrečni zakoni, slaba izreja otrok, polovičarska omika krive misli o časti in poštenosti in pa — častno pokopavanje samomorilcev. Vendar je še nekaj drugih uzrokov, namreč: uboštvo in pa neverstvo.

(Konec prihodnjic.)

Gospodarske stvari.

Lesni volk.

Dobro in vsakako ceno sredstvo zoper lesnega volka, hišno gobo, ki se pogosto in vsakokrat z dobrim vspehom upotrebljava zlasti v mlečnih kletih, se na tale način napravlja: V precej veliki leseni ali kamnoglinasti posodi se surova solna kislina s troho saliterjeve kisline in petroleja pomeša.

Ti zmesi se pridene drobljanec cinka, kakoršni kleparjem izpod škarij odpada, in se tako dolgo v nji pusti, da se popolnoma raztopi. To delo se mora pod prostim nebom opraviti in treba se je tudi varovati, da se soparji, kateri se iz opisane zmesi vzdigujejo, ne vdihajajo, ker so silno neprijetni in nezdravi. Na 5 kilogramov solne kisline se računata 2 kilograma cinka.

Da se cink toliko lajše raztopi, se vsa zmes s štirikratno množino vode zredči. Tako se vse to še nekaj časa pusti stati in potem se s to tekočino les in zidovje pomaže, kar se more še jedenkrat ponoviti. V treh tednih se stene pomažejo in prevlečejo z namažo iz vode-

nega stekla, kateri se še kaka barva na primer težki špat, oker ali gorska modrina pridene. Plavljena kreda, svinčena ali cinkova beloba se morajo pozneje z oljnato barbo nanesti. Opisana zmes je cenejša in boljša od klorovega cinka, ker se pri pomešavanju med seboj še druge snovi iz zemnega olja narejajo, ki so glinam, ki lesni volk provzročujejo, pogubne in pokončljive.

Duh petroleja se popolnoma pozgubi, tako da se opisani pomoček tudi v prostorijah rabiti sme, v katerih se tvarine, ki so proti tujemu duhu zelo občutljive kakor na primer mleko, hranjujejo. Pomoček je primeroma prav dober kup.

Da krompir v kleti ne gubije.

Teden predno se krompir izkoplje, se morajo okna kleti, v kateri se bode krompir čez zimo hranjeval, odpreti in stene in tla do čistega osnažiti.

Dan predno se krompir v klet spravi, se okna zapró in klet z navadnim lesnim pepelom precej na debelo potrosi. Na to se še klet z žveplom, kakoršnega rabijo za vinske sode, močno pokadi, tako da je ves prostor gosto z žveplenim dimom napolnjen.

Nekoliko ur pozneje se okna odpró, da se more žvepleni dim izkaditi. Zopet se okna zapró in krompir se sme 60 centimetrov debelo nasuti. V 14 dneh ali v treh tednih se ob lepem vremenu kletina okna zopet odpró in za teden dni odprta pusté.

Potem se okna zopet zapró, klet z žveplom zmerno pokadi in krompir z lesnim pepelom posuje.

Okna ostanejo od zdaj skozi zimo zaprta, klet pa se vsak mesec jedenkrat požvepli.

Na ta način se ne samo gubjenje krompirjevo zabrani, ampak neobčasno cimljenje, ktera lastnost po tem ravnanju nič ne trpi.

Spomladi, kedar se posadi, tako hranjevani krompir ravno tako lepo in rad poganja, kakor vsak drugi in je tudi tako okusen kakor vsak drugi, če ne boljši.

Rajce za hmelj čez zimo hranjevati.

Položijo se na poprej pognanem in prekopanem zemljišči trije 15—19 centimetrov debeli na 2 metra dolgi drogi na kamne po 8 metrov vsaksebi in poteknejo se na vsaki strani trije močni drogi v zemljo.

Med te drogeve se hmeljne rajce od obeh strani tako polože, da vrhovi v sredo, spodnji deli pa na zvonaj gledajo. Pri vsaki sledeči vrsti se spodnji koaci nekaj bolj na zvonaj moleti pusté.

Tudi gornje podolgaste vrste morajo čez spodnje nekoliko ven moleti. Ko se jih je šest vrst naložilo, ovijejo se z močnimi sukanimi

brezovimi trtami in tako z nasproti stoječimi vrstami zvežejo.

Novo črnilo za škornje.

Primeri se, da včasih na deželi črnila za črevlje in škornje zmanjka. Tu pripomagajo zrele jagode bezgove. Tako vsaj pripoveduje strakovnjaški list „Obstgarten“.

Škornji ali črevlji se zreliimi bezgovimi jagodami čez in čez pomažejo in potem črevelj ali škornji nekatere kratki z ščetjo potegnejo in svetijo se kakor z najboljšim črnilom posnaženi.

Zimska leča.

Zimska leča se more le v prav milih legah posejati. Seje se sred meseca septembra in sicer ali sama za se ali pa pomešana z zimsko ržjo. Če so razmere ugodne, daje zimska leča v zrnji in slami bolj obilen pridelek od jare leče.

Goveja kuga se je prikazala v prejšnji slavonski granici. Zato je od ondot goveda na Štajersko dovažati prepovedano, iz Hrvaškega pa voziti dovoljeno samo po železnici v Brežicah.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Podkovska šola. — Vabilo.) Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. novembra 1882. Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, mora se izkazati: 1. s spričalom, da se je pri kakem kovači za kovaškega pomočnika izučil, 2. z domovinskim listom, 3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega obnašanja in 4. da zna brati in pisati slovensko. Za revne učence dovolilo je vis. c. kr. ministerstvo poljedelstva za šolsko leto 1882/83 štiri štipendije po 50 gold. in vis. deželni zbor krajnski dve štipendiji po 60 gold., katere se tedaj razpišejo. Prosilci za štipendije imajo predložiti 1. ubožni list, 2. spričevalo poštenega obnašanja in 3. potrdilo, da so uže leti kot kovaški pomočniki delali. Prošnje z dotičnimi spričevali imajo poslati vsaj do 25. dne t. m. glavnemu odboru c. k. kmetijske družbe v Ljubljani. Šola traja pol leta. Kdor preskušnjo dobro prestopi, more po postavi od leta 1873 patent podkovskega mojstra dobiti, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje, ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno plačo v šolski hiši. Učenci naj se oglasio vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah. Ker je po slovenskih deželah še zmirom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezin, zato naj bi županstva